ඉතිහාසය

13 ශ්‍රේණිය

13.1 දහසය වැනි සියවසේ සිට දහ අට වැනි සියවස තෙක් ශ්‍රී ලංකාව

දර්ශනපති
එෂාන් ඉමල්ක විජයරත්න

ගුරුගෙදර - උසස් පෙළ ඉතිහාසය
ජාතික අධ්‍යාපන ආයතනය

හැඳින්වීම

- දහසය වන සියවසේ දී ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රධාන පාලන ඒකක 3ක් පැවතීම

1. කෝට්ටේ රාජධානිය
2. මහනුවර රාජධානිය
3. යාපනය රාජධානිය

13 ශ්‍රේණිය - ඉතිහාසය

දහසය වැනි සියවසේ සිට දහඅට වැනි සියවස තෙක් ශ්‍රී ලංකාව

- ආරම්භයේ දී කෝට්ටේ රාජධානිය ප්‍රබලව පැවතීම
- අනතුරුව මහනුවර රාජධානිය ප්‍රබලව පැවතීම
- මහනුවර රාජධානියේ ආරම්භයේ සිට එහි බිඳ වැටීම දක්වා අවධානය යොමු කිරීම

- මහනුවර රාජධානියේ දේශපාලන, ආර්ථික හා සමාජ සංස්කෘතික තත්ත්වයන් පිළිබඳ අවධානය යොමු කිරීම
- දහසය වන සියවසේ දී ශ්‍රී ලංකාවේ මුහුදුබඩ ප්‍රදේශ පෘතුගීසි පාලනයට නතු වීම
- පෘතුගීසින් කෝට්ටේ, සීතාවක හා යාපනය රාජ්‍යයන් යටත් කර ගැනීම

- අනතුරුව ලන්දේසීන් ශ්‍රී ලංකාවේ මුහුදුබඩ ප්‍රදේශ යටත් කර ගැනීම
- පෘතුගීසීන් හා ලන්දේසීන් උඩරට රාජධානිය තම අණසකට නතු කර ගැනීමට උත්සාහ දැරීම
- උඩරට පාලකයන් එම ප්‍රයත්නයන් ව්‍යර්ථ කිරීම
- පෘතුගීසීන් හා ලන්දේසින් ශ්‍රී ලංකාවේ මුහුදුබඩ ප්‍රදේශවල දේශපාලන, ආර්ථික හා සංස්කෘතික වෙනස්කම් සිදු කිරීම

මහනුවර රාජධානියේ ආරම්භය

- අනුරාධපුර අවධියේ දී මහනුවර ප්‍රදේශය කඳුරට යන අර්ථයෙන් මලය මණ්ඩලය, මලය දේශය හා මලයාණ්ඩු ලෙස හැඳින්වීම
- අනුරාධපුර පාලකයන්ගේ ආරක්ෂිත මධ්‍යස්ථානයක් ලෙස මහනුවර භාවිත වීම
- දාහතරවැනි සියවසේ දී පමණ සිට ගම්පොළ හා රයිගම පැවති පාලන ඒකක පිහිටි මධ්‍යස්ථාන එකිනෙකින් වෙන්කොට හඳුනාගැනීමට "උඩරට" හා "පහතරට" යන යෙදුම් භාවිත වීම

- සෙංකඩගල, ශ්‍රී වර්ධනපුර, සිරිවද්දනපුර හා සෙංකඩගල යන නාමයන්ගෙන් මහනුවර හැඳින්වීම
- මහනුවර රාජධානිය "කන්ද උඩරට" රාජ්‍යය ලෙස ද, "කන්ද උඩරට පස්රට" යනුවෙන් ද හැඳින් වූ බව
- පස්රට යනු උඩුනුවර, යටිනුවර, දුම්බර, හේවාහැට සහ හාරිස්පත්තුව බව

- කන්ද උඩරට රාජධානියේ අගනුවර මහනුවර වීම හා එය ස්වාභාවික ආරක්ෂිත ස්ථානයක් වීම

- තුන් පසකින් මහවැලි ගඟින් වට වී ඇති මහනුවර වටා බලන, හන්තාන, හුන්නස්ගිරිය යන කඳු වැටි පිහිටීම සහ බලන, ගලගෙදර හා බලකඩුව යන දුර්ග මාර්ග හරහා මහනුවරට පිවිසීමට සිදුවීම

දහසය වැනි සියවසේ සිට දහඅට වැනි සියවස තෙක් ශ්‍රී ලංකාව

13 ශ්‍රේණිය - ඉතිහාසය

දහසය වැනි සියවසේ සිට දහඅට වැනි සියවස තෙක් ශ්‍රී ලංකාව

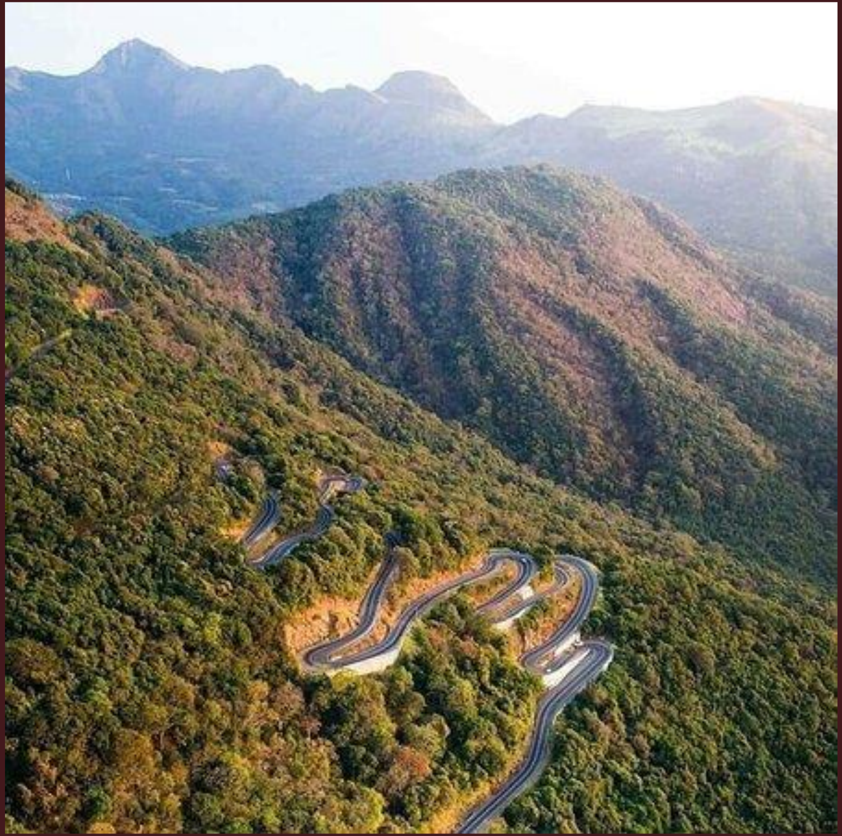

13 ශ්‍රේණිය - ඉතිහාසය

දහසය වැනි සියවසේ සිට දහඅට වැනි සියවස තෙක් ශ්‍රී ලංකාව

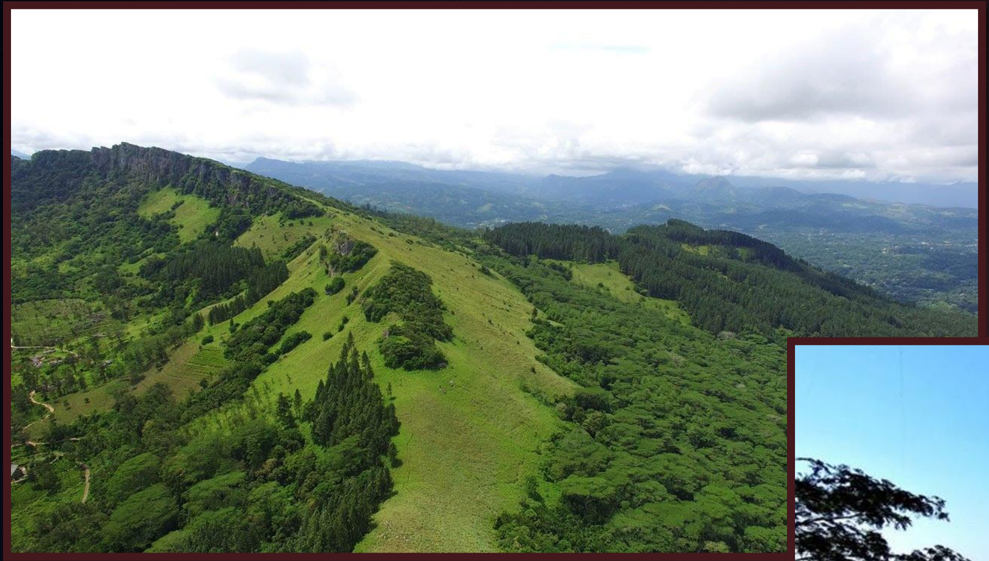

ඓතිහාසික පසුබිම

- කෝට්ටේ VI වන පරාක්‍රමබාහු රජු (ක්‍රි.ව. 1415 - 1467) දවස මහනුවර රාජධානියට අයත් ප්‍රදේශ කෝට්ටේ රාජ්‍යයට යටත්ව පැවතීම
- ජෝතිය නම් සිටුවරයෙක් උඩරට ප්‍රදේශවල මෙකල කැරලි ඇතිකළ බැවින් VI වන පරාක්‍රමබාහු රජු අම්බුළුගල කුමරු යවා කැරලි මර්දනය කිරීම

- VI වන පරාක්‍රමබාහුගේ රාජ්‍ය කාලය අවසාන කාලයේ වික්‍රමබාහු කුමරු 1463 දී මාතලේ ප්‍රදේශයේ කැරැල්ලක් ඇති කොට මහනුවරට පැමිණි අතර ඔහුගේ අවනත භාවය ලබා ගැනීම

- ක්‍රි.ව. 1469 දී සේනාසම්මත වික්‍රමබාහු මුල් වරට මහනුවර රාජ්‍යය ස්වාධීන රාජ්‍යයක් ලෙස ආරම්භ කිරීම

- සේනාසම්මත වික්‍රමබාහු රජු මහනුවර රාජධානිය පිහිට වන අවස්ථාව වන විට අයත් වූ ප්‍රදේශ ලෙස සිදුරුවාණ, ගම්පොළ, දෙනුවර (උඩුනුවර, යටිනුවර), මාතලේ, පන්සිය පත්තුව, ඌව හඳුනා ගැනීම

- මහනුවර රාජධානිය සෞම්‍ය දේශගුණයක් සහ සරුසාර භූමියක් සහිත කලාපයක් වීම

මහනුවර රාජධානියේ රාජනාමාවලිය

1. සේනාසම්මත වික්‍රමබාහු රජු (ක්‍රි.ව. 1469 - 1511)
2. ජයවීර බණ්ඩාර රජු (ක්‍රි.ව. 1511 - 1551)
3. කරල්ලියද්දේ බණ්ඩාර රජු (ක්‍රි.ව. 1551 - 1581)
4. පළමු වන රාජසිංහ රජු (ක්‍රි.ව. 1581 - 1592)
5. පළමු වන විමලධර්මසූරිය රජු (ක්‍රි.ව. 1592 - 1604)
6. සෙනරත් රජු (ක්‍රි.ව. 1604 - 1635)

7. දෙවන රාජසිංහ රජු (ක්‍රි.ව. 1635 - 1687)
8. දෙවන විමලධර්මසූරිය රජු (ක්‍රි.ව. 1687 - 1707)
9. ශ්‍රී වීර පරාක්‍රම නරේන්ද්‍රසිංහ රජු (ක්‍රි.ව. 1707 - 1739)
10. ශ්‍රී විජය රාජසිංහ රජු (ක්‍රි.ව. 1739 - 1747)
11. කීර්ති ශ්‍රී රාජසිංහ රජු (ක්‍රි.ව. 1747 - 1781)
12. රාජාධි රාජසිංහ රජු (ක්‍රි.ව. 1781 - 1798)
13. ශ්‍රී වික්‍රම රාජසිංහ රජු (ක්‍රි.ව. 1798 - 1815)

සේනා සම්මත වික්‍රමබාහු
(ක්‍රි.ව.1469 - 1511)

- කෝට්ටේ VI වන බුවනෙකබාහු රජු දවස ඇති වූ සිංහල සංගය මර්දනයට අම්බුළුගල කුමරු සේනාව සතර කෝරළයට රැගෙන යෑම නිසා 1472 - 1474 අතර කාලයේ සේනාසම්මත වික්‍රමබාහු රජු සතර කෝරළේ ජන ප්‍රධානීන් පක්ෂපාත කර ගැනීම

- පෘතුගීසින් ශ්‍රී ලංකාවට පැමිණෙන අවධියේ උඩරට පාලකයා මොහු වීම
- කෝට්ටේ VIII වන වීර පරාක්‍රමබාහු රජු උඩරට ප්‍රදේශ කෝට්ටේ රාජ්‍යය යටතට ගැනීමට සතර කෝරළය හරහා ගඩලාදෙණිය දක්වා ආක්‍රමණයක් කර 1494 දී ගඩලාදෙණි ලිපිය පිහිටවීම

ජයවීර බණ්ඩාර (ක්‍රි.ව. 1511 - 1551)

- සේනාසම්මත වික්‍රමබාහුගේ පුත්‍රයා වීම
- සිතාවක පාලක මායාදුන්නේ රජුගේ මිතුරෙකු වීම
- කෝට්ටේ පාලක VI වන විජයබාහු රජුට විරුද්ධව 1521 දී රජ වාසලෙහි කැරැල්ලක් ඇතිවීම
- විජයබා කොල්ලය නම් මෙම කැරැල්ලට ජයවීර බණ්ඩාර රජුගේ ආධාර ලැබීම

- විජයබාහු රජු ඝාතනය කර පුතුන් තිදෙනා කෝට්ටේ රාජ්‍ය කොටස් තුනකට බෙදා ගැනීම

    1. කෝට්ටේ - VII වන බුවනෙකබාහු
    2. රයිගම - රයිගම් බණ්ඩාර
    3. සීතාවක - මායාදුන්න

- රයිගම් බණ්ඩාර 1538 දී මියයෑමත් සමඟ රයිගම රාජ්‍යය මායාදුන්න රජු සීතාවකට ඈඳාගැනීම
- කෝට්ටේ බුවනෙකබාහු රජු හා සීතාවක මායාදුන්නේ රජු අතර 1521 සිට 1551 අතර සටන් පැවතීම

කරල්ලියද්දේ බණ්ඩාර (1551 - 1581)

- ජයවීර බණ්ඩාර රජුගේ පුත්‍රයා වීම
- පෘතුගීසින් හා මිත්‍ර ප්‍රතිපත්තියක් රැගෙන යාම
- කෝට්ටේ රාජ්‍යයේ බුවනෙකබාහුගෙන් පසු රජුගේ මුණුබුරු ධර්මපාල 1551 දී රාජ්‍යත්වයට පත්වීම
- කරල්ලියද්දේ රජු පෘතුගීසි ආරක්ෂාව ලබමින් සිටි කෝට්ටේ ධර්මපාල සමඟ සබඳතා පැවැත්වීම හා රජුගේ වැඩමහලු දියණිය ධර්මපාල රජු හා විවාහ වී සිටීම

- සීතාවක මායාදුන්න රජු හා ඔහු පුත් රාජසිංහ කුමරු ධර්මපාලගේ නාමයෙන් වූ කෝට්ටේ පෘතුගීසි බලය කොළඹ අවට ප්‍රදේශයට සීමා කිරීම
- කරල්ලියද්දේ බණ්ඩාරගේ ප්‍රතිපත්ති මත උඩරට රදල ප්‍රධානීන් අමනාප වීම හා ඔවුන් සීතාවක 1 වන රාජසිංහ රජුට සහය වීම
- උඩරට පේරාදෙණියේ වීරසුන්දර බණ්ඩාර නම් ප්‍රභූවරයාගේ උපකාරයෙන් 1582 දී සීතාවක රාජසිංහ උඩරට ආක්‍රමණය කිරීම

- කරල්ලියද්දේ බණ්ඩාර කතෝලික ආගම වැළඳ ගැනීම
- කරල්ලියද්දේ බණ්ඩාර රජු ඔහුගේ දියණිය වූ කුසුමාසන දේවිය හා බෑණා වූ යමසිංහ බණ්ඩාර සමඟ මන්නාරම් තොටේ පෘතුගීසීන් වෙත පලා යාම

1 වන රාජසිංහ රජු (ක්‍රි.ව. 1581 -1591)

- උඩරට යටත් කරගත් රාජසිංහ රජු සීතාවක සිට උඩරට ප්‍රදේශ පාලනය කිරීම
- කන්ද උඩරට පාලන කටයුතු රාජසිංහ රජු විසින් වීරසුන්දර බණ්ඩාරට පැවරීම
- සීතාවක රාජසිංහ රජු භක්තිය වැළඳ ගැනීම හා ඊට අනුග්‍රහ දැක්වීම නිසා උඩරට රදල ප්‍රධානීන් කැරලි ගැසීම

- මෙම කැරලි පේරාදෙණියේ වීරසුන්දර බණ්ඩාර මෙහෙයවීම
- රාජසිංහ රජු කූට උපායකින් වීරසුන්දර බණ්ඩාරට වලගම වට්ටාරම දෙන බව පවසා ගොලෑබොක්කේ බොරු වළක වට්ටා මරා දැමීම
- වලගම වට්ටාරම යන්නෙහි සැඟවුණු අර්ථය බොරු වළ කපා දෙන බව
- උඩරට පාලනය නිකපිටියේ බණ්ඩාරට ලබාදීම
- වීරසුන්දර බණ්ඩාරගේ පුත් කොනප්පු බණ්ඩාර කොළඹට පලායාම

- පෘතුගීසීන් හා එක්ව කතෝලික ආගම වැළඳගත් කොනප්පු බණ්ඩාර ඔස්ට්‍රියාවේ දොන් ජුවන් නමින් බෞතීස්ම ලැබීම
- කෝට්ටේ හා මහනුවර රජුන්ගේ ආධිපත්‍යයට යටත් ප්‍රදේශ රාජසිංහ යටතට පත්වීම හා කොළඹට එරෙහිව රජුගේ මුළු බලයම යෙදවීම
- රජුගේ අවධානය වෙනතක යෙදවීමට පෘතුගීසීන් යමසිංහ බණ්ඩාර රජ කරවීමේ අදහසින් කොනප්පු බණ්ඩාර යටතේ උඩරටට විශේෂ හමුදාවක් යැවීම
- යමසිංහ බණ්ඩාර සිංහාසනාරූඪව නොබෝ කලකින් මිය යාම

1 වන විමලධර්මසූරිය (1592 - 1604)

- පෘතුගීසි හමුදාව පලවාහැර කොනප්පු බණ්ඩාර, 1 වන විමලධර්මසූරිය නමින් උඩරට සිහසුනට පත්වීම
- විමලධර්මසූරිය රජුගෙන් ආරම්භ වන්නේ උඩරට නව රාජවංශයක් වීම
- විමලධර්මසූරිය රාජ්‍ය සමයේ වැදගත්කම අංශ 3කට බෙදා දැක්විය හැකි වීම

1. දේශපාලන සේවාව
2. ආගමික සේවාව
3. ආර්ථික සේවාව

දේශපාලන සේවාව

- රජුට සතුරන් දෙකොටසකට මුහුණ දීමට සිදුවීම
    1. සීතාවක රාජසිංහ සමඟ ඇති වූ ගැටුම්
    2. පෘතුගීසීන් සමඟ ඇති වූ ගැටුම්
- සීතාවක රාජසිංහ 1592 දී 1 වන විමලධර්මසූරියට එරෙහිව උඩරට රාජ්‍ය ආක්‍රමණය කිරීම
- බලන දී ඇති වූ සටනින් වයෝවෘද්ධ වියේ සිටි සීතාවක රාජසිංහ පරාජයට පත්වීම

- පරාජිතව පසු බසින විට රුවන්වැල්ල අසල පෙතන්ගොඩ උයනේ දී රාජසිංහ රජු උණකටුවක් ඇනී විෂවීමෙන් මිය යාම

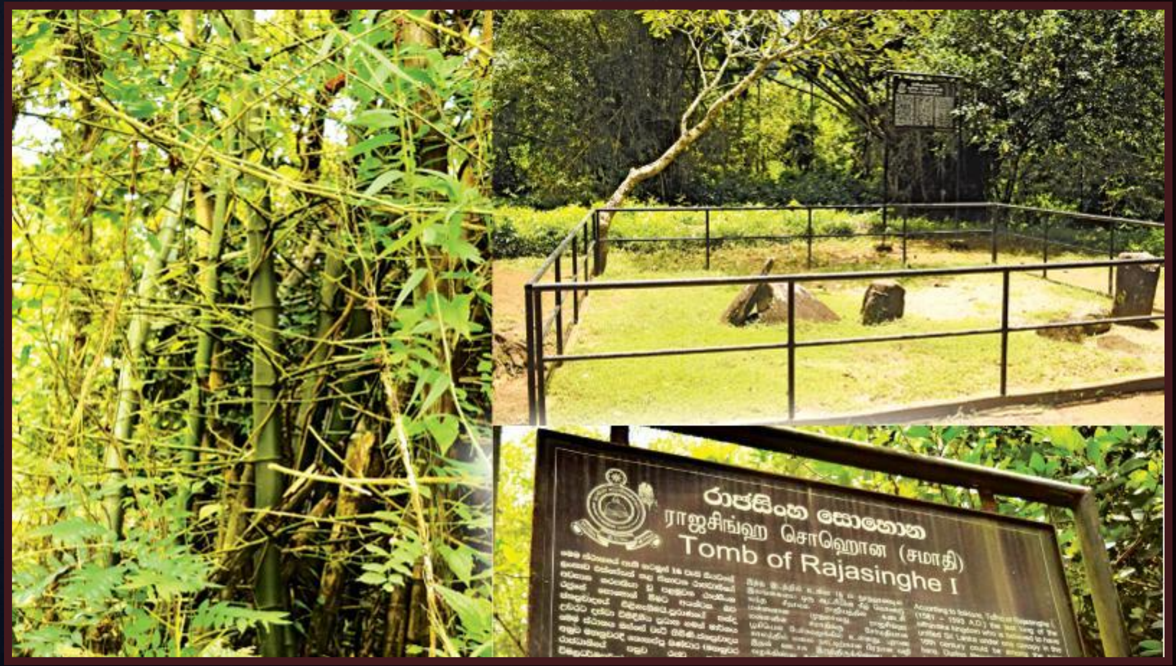

- උඩරට සිහසුනෙන් නෙරපන ලද රජුගේ දියණිය වන කුසුමාසන දේවිය සිහසුනට පත් කිරීමට 1594 දී පෘතුගීසින් උඩරටට හමුදාවක් යැවීම
- පෘතුගීසින් කපිතාන් ජනරාල් පේරෝ ලෝපේස් ද සූසා යටතේ ආක්‍රමණය මෙහෙයවීම
- දන්තුරේ දී ඇති වූ සටනින් පෘතුගීසින් පරාජය කළ විමලධර්මසූරිය විසින් රජ කුමරිය වූ කුසුමාසන දේවිය සරණපාවාගෙන උඩරට සිහසුනට ඇති අයිතිය තහවුරු කර ගැනීම

13 ශ්‍රේණිය - ඉතිහාසය
දහසය වැනි සියවසේ සිට දහඅට වැනි සියවස තෙක් ශ්‍රී ලංකාව

- පෘතුගීසීන් විසින් "කන්ද උඩරට ද්‍රෝහියා" ලෙස විමලධර්මසූරිය රජු හැඳින්වීම
- එතෙක් සිහසුනට අයිතියක් නොතිබූ විමලධර්මසූරිය, පෘතුගීසින් 800 දෙනෙකු පරදවා අසිපතේ බලයෙන් කුසුමාසන දේවිය දිනාගත් බව සඳහන් වීම
- 1593 දී රාජසිංහ මිය ගිය පසු සීතාවක රාජ්‍යයේ කොටසක් පෘතුගීසීන් ද, ඉතිරි කොටස උඩරට රාජ්‍යයට ද, ඈඳා ගැනීම

- කපිතාන් ජනරාල් දොන් ජේරනිමෝද අසවේදු ගෝවේන් ආධාර ලබා ගෙන 1602 වර්ෂයේ අග භාගයේ දී පෘතුගීසි, සිංහල හා ඉන්දියානු භටයන්ගෙන් සමන්විත ඒකාබද්ධ හමුදාවක් රැගෙන උඩරට ආක්‍රමණය කිරීම

- බලන දී ඇති වූ සටනින් බලන කොටුව අල්ලා ගත්ත ද අසවේදු සමඟ ගිය සිංහල සේනා උඩරට විමලධර්මසූරිය රජුගේ සේනාවට එක් වීමෙන් පරාජිතව කොළඹට පසු බැසීම

13 ශ්‍රේණිය - ඉතිහාසය
දහසය වැනි සියවසේ සිට දහඅට වැනි සියවස තෙක් ශ්‍රී ලංකාව

- කන්ද උඩ පස්රටට සීමා වූ මහනුවර රාජ්‍ය තව දුරටත් පුළුල් කිරීම
- කන්ද උඩරටින් පලවා හරින ලද පෘතුගීසින් මුහුදු බඩ ප්‍රදේශවලින් පලවා හැරීමට උත්සාහ ගැනීම හා එම ප්‍රයත්නය අසාර්ථක වීම
- පෘතුගීසීන් මුහුදු බඩ ප්‍රදේශයට සීමා කර තැබීම
- දකුණු ඉන්දියාවේ මදුරෙයි හා මයිලපූර් ප්‍රාදේශීය රාජ්‍යයන්ගෙන් වඩුග කුලී හමුදා ලබාගෙන උඩරට ආරක්ෂාව තර කිරීම

විදේශ සබඳතා

- පෘතුගීසින් පලවා හැරීම අරමුණු කරගෙන ලන්දේසින් සමඟ සබඳතා පවත්වා ගැනීම
- ක්‍රි.ව. 1602 දී මඩකලපුවට ළඟා වූ ලන්දේසි නැව් කණ්ඩායමක කපිතාන් වූ ස්පීල් බර්ජන් රජු හා සාකච්ඡා කිරීමට රජවාසලට පැමිණීම
- ශ්‍රී ලංකාවේ තමන්ට වෙළෙඳාම් කිරීමට ඉඩ ලබාදෙන්නේ නම් පෘතුගීසින් ශ්‍රී ලංකාවෙන් නෙරපා දැමීමට උපකාර කරන බවට ඔරේන්ජ්හි විලියම් රජු විසින් එවන ලද සංදේශය රජුට පිරිනැමීම

- මෙම දූත ගමන අසාර්ථක වීම
- ඉන් තුන් මසකට පසු සීබෝල්ට් ද වාර්ට් නම් ලන්දේසි නැවියා රජු මුණ ගැසීම
- මඩකලපුවේ නැංගුරම්ලා තිබූ පෘතුගීසි නැව් අල්ලා ගත්ත ද ඒවා රජු වෙත ලන්දේසින් ලබා නොදීම

- මේ පිළිබඳ සාකච්ඡාවක දී රජුට අගෞරව වන සේ හැසිරුණු වාර්ට් ඇතුළු 50 දෙනෙකු රාජපුරුෂයන් විසින් විනාශ කිරීම

- විමලධර්මසූරිය රජු හා ලන්දේසින් අතර සබඳතා බිඳ වැටීම

- 1604 දී උණ රෝගයකින් රජු මිය යාම

ආගමික සේවාව

- රෝමානු කතෝලික ආගම අතහැර කොනප්පු බණ්ඩාර බුදු දහම වැලඳ ගැනීම
- විමලධර්මසූරිය නම් බෞද්ධ නමක් භාවිත කිරීම
- සීතාවක රජවරු පෘතුගීසින්ගෙන් ආරක්ෂා කර ගැනීමට සබරගමුවේ දෙල්ගමු විහාරයේ කුරහන් ගලක සඟවා තිබූ දළදා වහන්සේ මහනුවරට වැඩම කරවා දෙමහල් පහයක් ලෙස දළදා මාළිගය ඉදිකිරීම

දහසය වැනි සියවසේ සිට දහඅට වැනි සියවස තෙක් ශ්‍රී ලංකාව

- රක්ඛංග දේශයෙන් උපසම්පදාලාභී භික්ෂූන් වැඩම කරවා මහවැලි ගඟේ ගැටඹේ තොටේ දී උපසම්පදාව යළි ඇති කිරීම
- ලංකාතිලක විහාරය, රිදී විහාරය, ගඩලාදෙණිය ඇතුළු පැරණි වෙහෙර විහාර ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීම
- බදුල්ලේ කතරගම දේවාලයට ගම්වර ප්‍රදානය කිරීම

ආර්ථික සේවාව

- වී ගොවිතැන දියුණු කිරීම
- කපු වගාව දියුණු කිරීමට අනුබල ලබා දීම
- කොත්මලේ, වලපනේ ප්‍රදේශවල යකඩ හා වානේ කර්මාන්තය දියුණු කිරීම
- උඩරට රාජ්‍යය ආශ්‍රිත වෙඩි ලුණු කර්මාන්තය දියුණු කිරීම

සාරාංශය